

LABUDA, Pavol: *Úvod do antickej filozofie I : Zrod a vývoj ranej gréckej filozofie.*

Ružomberok : Verbum, 2015. 218 s.

ISBN 978-80-561-0299-2

Naše poznanie prechádza v súčasnosti hlbokou premenou a všeobecne už dlhšiu dobu v západnej kultúre pociťujeme krízu vzdelávacieho systému, príp. úpadok toho, čo sa obyčajne označuje ako klasické vzdelanie. Dejiny našej civilizácie sú veľkým príbehom od antiky, cez formovanie európskych štátov v stredoveku až po moderné revolúcie rôznych typov a veľké katastrofy 20. storočia. V tomto kontexte je čoraz ťažšie zdôvodniť a obhájiť potrebu znalostí z dejín filozofie, ktoré ešte pred niekoľkými dekadami patrili ku klasickému vzdelaniu. Aj preto je objavenie sa každej kvalitnej učebnice dejín filozofie stimulom pre úvahy, ako čo najlepšie sprostredkovať mladej generácii dedičstvo, na základoch ktorého je vystavaná naša civilizácia.

Ako veľmi pozitívny počin sa v tomto svetle javí vydanie učebnice *Úvod do antickej filozofie I* mladého, ale už známeho filozofa Pavla Labudu z Katoľickej univerzity v Ružomberku. Ako prezrádza podnadpis *Zrod a vývoj ranej gréckej filozofie*, ide o spracovanie filozofie z obdobia 6. až 4. storočia pred Kr. Úvodná časť učebnice je naozaj motivačná, keďže obsahuje nie len „bežné“ stanovenie si cieľov publikácie, ale aj veľmi pekné zdôvodnenie, prečo vôbec študovať antickú filozofiu. Táto časť sa venuje aj metodologickým otázkam a krátkej analýze zdrojov štúdia ranej gréckej filozofie. Čitatelia sú tak stručne oboznámení s najznámejším kritickým vydaním zachovaných antických textov¹, ako aj so základným členením na fragmenty (priame citáty) a testimóniá (svedectvá a komentáre). Hlavné zdroje priamych citácií predsokratikov sú spracované v prehľadnej tabuľke.

Jadro učebnice začína priblížením predchodcov a spolupútnikov ranej gréckej filozofie, pričom autor sa venuje najmä mýtom, ale približuje aj tradíciu starovekých básnikov a mudrcov. Samotná raná grécka filozofia je predstavená v troch základných blokoch. Kapitola venovaná iónskej filozofii zahŕňa milétsku školu, Xenofana a Herakleita. Nasleduje kapitola, ktorá sa venuje filozofii západných kolónií, menovite pytagorejskej škole, Parmenidovi, Zenónovi a Empedoklovi. Posledná kapitola s názvom „Reakcia iónskej filozofie“ približuje dielo Anaxagora, Melissa a atomistickú školu. Takéto rozčlenenie práce je logické a nasleduje niektoré známe práce z dejín filozofie.² Výhodou textu je jeho jasná a prehľadná štruktúra, ktorá študentovi (čitateľovi) umožňuje dobrú orientáciu tak medzi jednotlivými školami, ako aj v rámci náuky

1 DIELS, H. (ed.): *Die Fragmente der Vorsokratiker : Griechisch und Deutsch*. Berlin, 1903.

2 Napr. KIRK, G. S., RAVEN, J. E., SCOFIELD, M.: *Předsókratovští filosofové*. Praha : Oikoymenth, 2004.

konkrétnych filozofov. Autor najskôr veľmi stručne predstavuje život a dielo príslušného filozofa a potom sa venuje vybraným oblastiam z jeho náuky, najmä kozmológii a kozmogónii (čo je prirodzené vzhľadom na zameranie vybraných filozofov), ale napr. aj politickému a sociálnemu mysleniu, či vzťahu filozofie a náboženstva. Najdôležitejšie myšlienky sú vhodne ilustrované vybranými zlomkami z diel príslušných autorov, takže čitateľ má prístup priamo ku prekladu primárneho textu, ktorý autor vo väčšine prípadov preberá z antológie.³ Autor stručne a jasne predstavuje základné problémy jednotlivých vybraných autorov. Zároveň však načrtáva aj základné myšlienkové línie, ktoré jednotlivých autorov spájajú, a poukazuje na podobnosti, ale aj odlišnosti medzi predstavenými filozofickými koncepciami. Umožňuje tak čitateľovi utvoriť si základnú predstavu o podstatných myšlienkach antickej predsokratovskej filozofie, ich kontexte a vybraných interpretáciách.

Predstavená učebnica je primárne určená študentom bakalárskeho stupňa filozofie. Ako dobrú pomôcku ju však odporúčam aj širšiemu okruhu študentov, záujemcov o filozofiu, či ľuďom, ktorí sa zaujímajú vo všeobecnosti o kultúru našej civilizácie. Ako v úvode avizuje samotný autor, predložená učebnica je prvým dielom širšie koncipovaného (trojdielneho) projektu, ktorý bude mapovať celú antickú filozofiu. Ostáva dúfať, že sa v podobnej kvalite podarí autorovi pripraviť a vydať aj zvyšné dve časti svojho diela.

doc. PhDr. Miroslav Karaba, PhD.
Teologická fakulta Trnavskej univerzity
Kostolná 1, P. O. Box 173
814 99 Bratislava

3 HRUŠOVSKÝ, I., a i. (ed.): *Antológia z diel filozofov : Predsokratovci a Platón*. Bratislava : Epocha, 1970.